

ประเด็น ยุทธวิธีทางทหารฉบับที่ T28	22 มิ.ย. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ความขัดแย้งทางทหาร	สงครามอิสราเอล-อิหร่าน 2025	
ประเด็นสำคัญ	- เส้นทางสู่ความขัดแย้ง: จากพันธมิตรในยุคสงครามเย็น สู่ศัตรูแห่งศตวรรษที่ 21 - “Mowing the Grass” กลยุทธ์การตัดหญ้าเพื่อควบคุมศัตรู - RMA ของสงครามขอบอวกาศ: เมื่อฟากฟ้าไม่ใช่ขีดจำกัดของการรบอีกต่อไป - บทเรียนสำหรับไทยเพื่อวางยุทธศาสตร์ป้องกันภัยทางอากาศในยุคข้ามชั้นบรรยากาศ	

เส้นทางสู่ความขัดแย้ง: จากพันธมิตรในยุคสงครามเย็น สู่ศัตรูแห่งศตวรรษที่ 21

ในโลกแห่งการเมืองระหว่างประเทศ ความขัดแย้งระหว่าง 2 รัฐหาใช่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันโดยไร้ที่มาที่ไป หากแต่เป็นผลจากอิทธิพลของประวัติศาสตร์ อุดมการณ์ และการปะทะทางยุทธศาสตร์ที่สั่งสมมานานหลายทศวรรษ ความสัมพันธ์ระหว่าง **อิสราเอล (Israel)** และ **อิหร่าน (Iran)** สะท้อนแนวคิดนี้อย่างชัดเจน จากมิตรที่แน่นแฟ้นในยุคสงครามเย็น สู่ศัตรูคู่แค้นทางภูมิรัฐศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

ย้อนกลับไปในทศวรรษ 1960-1970 อิหร่านภายใต้**พระเจ้าชาห์ โมฮัมหมัด เรซา ปาห์ลาวี (Shah Mohammad**

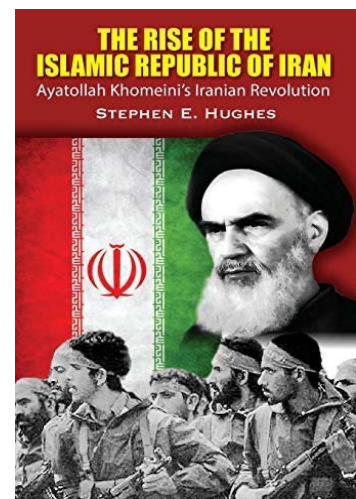
Reza Pahlavi) เป็นพันธมิตรแน่นแฟ้นของสหรัฐอเมริกา (United States) และมีความร่วมมือกับอิสราเอลอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในด้านพลังงาน การทหาร และข่าวกรอง ในขณะนั้นที่ 3 ประเทศมีเป้าหมายร่วมคือ การสกัดกั้นการแผ่ขยายของสหภาพโซเวียต (Soviet Union) ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ท่ามกลางความตึงเครียดของสงครามเย็น

ความร่วมมือระหว่างอิสราเอลและอิหร่านในเวลานั้น ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงด้านการทูต หากแต่รวมถึงความช่วยเหลือทางทหาร เช่น โครงการฝึกนักบินอิหร่านในอิสราเอล ความร่วมมือด้านข่าวกรองระหว่างหน่วย Mossad (สำนักงานข่าวกรองของอิสราเอล) และ SAVAK (หน่วยข่าวกรองของชาห์อิหร่าน) รวมถึงการลงทุนร่วมในอุตสาหกรรมน้ำมัน

โดยมีสหรัฐฯ คอยประสานและหนุนหลัง อย่างไรก็ตาม พันธมิตรแห่งยุคสงครามเย็นนี้กลับพังทลายลงในปี 1979 เมื่อเกิดการปฏิวัติอิสลามในอิหร่าน นำโดย **อยาตอลเลาะห์ รูฮุลเลาะห์ โคไมนี (Ayatollah Ruhollah Khomeini)** ซึ่งโค่นล้มระบอบกษัตริย์และสถาปนา “สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน” ที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ต่อต้านตะวันตกต่อต้านลัทธิไซออนิสต์และไม่ยอมรับการมีอยู่ของรัฐอิสราเอลบนแผนที่โลก

การเปลี่ยนผ่านอันรุนแรงนี้ เปลี่ยน “มิตรแท้” ให้กลายเป็น “ศัตรูคู่แค้น”

โดยอิหร่านประกาศจุดยืนอย่างชัดเจนว่า **อิสราเอลคือ “ปีศาจน้อย” (The Little Satan)** ที่สมคบกับ “ปีศาจใหญ่” อย่าง **สหรัฐอเมริกา** เพื่อกดขี่โลกมุสลิม ขณะเดียวกันอิสราเอลเองก็มองว่าอิหร่านกลายเป็นรัฐปฏิวัติที่มุ่งสู่เป้าหมายทำลายล้างตนโดยตรง

ความตึงเครียดที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่ “สงครามตัวแทน” (Proxy War) ในหลายสนาม โดยเฉพาะในเลบานอน ซีเรีย และฉนวนกาซา ที่อิหร่านให้การสนับสนุนทางทหารแก่กลุ่มติดอาวุธ เช่น ฮิซบุลลอฮ์ (Hezbollah) และ ฮามาส (Hamas) ซึ่งต่อต้านอิสราเอล ด้วยอาวุธและการก่อการร้าย ขณะที่อิสราเอลตอบโต้ด้วยการโจมตีทางอากาศ การลอบสังหาร และปฏิบัติการข่าวกรองแบบลึกลับ

แต่สิ่งที่ยกระดับความขัดแย้งจาก “ศัตรูทางอุดมการณ์” สู่อันตราย “ภัยคุกคามเพื่อความอยู่รอด” (Existential Threat) สำหรับอิสราเอล คือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ยุคชาห์โดยได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ภายใต้โครงการ “ปรมาณูเพื่อสันติ” (Atoms for Peace) และขยายตัวในยุคหลัง ค.ศ. 2000 อย่างรวดเร็ว

รายงานของ สำนักงานพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ หรือ IAEA (International Atomic Energy Agency) ระบุว่า อิหร่านได้พัฒนาเครื่องปั่นความเร็วสูง เช่น IR-6 และ IR-9 ซึ่งสามารถผลิตยูเรเนียมเสริมสมรรถนะสูง (Highly Enriched Uranium – HEU) ที่เข้าใกล้ระดับปริมาณสำหรับผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้ในระยะเวลาอีกเพียงไม่กี่สัปดาห์ อีกทั้งยังมีการสร้างโรงงานใต้ดินขนาดใหญ่ เช่น ที่ นาทันซ์ (Natanz) และฟอร์โด (Fordow) เพื่อซ่อนกระบวนการดังกล่าวจากสายตาของหน่วยข่าวกรองตะวันตก แม้ในปี 2015 อิหร่านจะลงนามข้อตกลงนิวเคลียร์ฉบับประวัติศาสตร์กับกลุ่มประเทศ P5+1 (Permanent Members of the UN Security Council (สหรัฐฯ, รัสเซีย, จีน, อังกฤษ, ฝรั่งเศส + เยอรมนี) ภายใต้ชื่อ JCPOA (Joint Comprehensive Plan of Action) ซึ่งกำหนดให้อิหร่านจำกัดระดับยูเรเนียมเสริมสมรรถนะไว้ที่ 3.67% และยินยอมให้ IAEA เข้าตรวจสอบอย่างเต็มรูปแบบ แต่ข้อตกลงดังกล่าวกลับล่มในปี 2018 เมื่อสหรัฐฯ ภายใต้ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ประกาศถอนตัวและใช้มาตรการคว่ำบาตรสูงสุด (Maximum Pressure)

จากจุดนั้นเป็นต้นมา อิหร่านได้กลับมาเสริมสมรรถนะยูเรเนียมเกินขีดจำกัดเดิมถึง 60% และจำกัดการเข้าถึงของ IAEA อย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ข้อสันนิษฐานจากนักวิเคราะห์ว่า หากอิหร่านตัดสินใจเดินหน้าสู่การผลิตอาวุธนิวเคลียร์อย่างเต็มรูปแบบ จะสามารถสร้างหัวรบได้ภายในเวลาไม่ถึง 3 เดือน

สำหรับอิสราเอลแล้ว สถานการณ์เช่นนี้คือเส้นแดงที่ไม่สามารถยอมรับได้ ด้วยเหตุผลทางภูมิรัฐศาสตร์และประวัติศาสตร์ของชาติที่ถือว่าตนถูกล้อมรอบด้วยรัฐอาหรับที่ไม่ยอมรับการดำรงอยู่ของตน การที่รัฐศัตรูหลักอย่างอิหร่านเข้าใกล้ศักยภาพนิวเคลียร์มากขึ้นทุกขณะ จึงกลายเป็นเหตุผลสำคัญที่นำไปสู่การเผชิญหน้าอย่างเปิดเผยในปี 2025 สงครามครั้งนี้หาใช่การเริ่มต้นอย่างฉับพลัน หากแต่เป็นผลพวงของประวัติศาสตร์ 40 ปีแห่งความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจ และการตัดสินใจด้านความมั่นคงที่ไม่มีทางเลือกอื่นเหลือ

“Mowing the Grass” กลยุทธ์การตัดหญ้าเพื่อควบคุมศัตรู

ในขณะที่บางประเทศเชื่อในความมั่นคงผ่านการเจรจา อิสราเอลกลับมีแนวทางที่แตกต่างโดยพื้นฐาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านยุทธศาสตร์ที่เรียบง่ายแต่ลึกซึ้ง นั่นคือแนวคิด “Mowing the Grass Doctrine” หรือที่แปลตามตัวได้ว่า “กลยุทธ์การตัดหญ้า” แนวคิดนี้อธิบายถึงการดำเนินยุทธการเชิงรุกซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องกับกลุ่มหรือรัฐที่อิสราเอลมองว่าเป็นภัยคุกคามถาวร ไม่ใช่เพื่อทำลายล้าง แต่เพื่อ “ควบคุม” และ “ยับยั้ง” ให้อยู่ในระดับที่จัดการได้ กลยุทธ์นี้ได้รับการพัฒนาและใช้งานจริงกับกลุ่มติดอาวุธในฉนวนกาซา (Gaza Strip) มาแล้วหลายครั้ง โดยเฉพาะ

กับกลุ่มฮามาส (Hamas) ซึ่งมีการโจมตีตอบโต้กันในลักษณะ “โจมตีแล้วเว้นช่วง” อย่างต่อเนื่องตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมา อิสราเอลรู้ดีว่าไม่สามารถกำจัดฮามาสได้โดยสมบูรณ์โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางมนุษยธรรมและการเมือง

ระหว่างประเทศ ดังนั้น การ “ตัดหญ้า” เพื่อให้กลุ่มเหล่านี้อ่อนแออยู่ตลอด จึงเป็นทางออกที่อิสราเอลเลือก เมื่ออิหร่านเริ่มเข้าใกล้ศักยภาพการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ในปี 2024–2025 กลยุทธ์เดียวกันนี้ก็ถูกนำมาปรับใช้ในระดับรัฐ และผลักดันให้เกิดปฏิบัติการเชิงรุกที่เรียกว่า **Operation Rising Lion** ซึ่งเปิดฉากในช่วงเช้ามืดของวันที่ 13 มิถุนายน 2025 โดยมีเป้าหมายหลักคือศูนย์เสริมสมรรถนะยูเรเนียมและโครงสร้างพื้นฐานด้านนิวเคลียร์ของอิหร่าน ภายใต้ยุทธการนี้อิสราเอลใช้การผสมผสานหลายมิติ ได้แก่

- การโจมตีทางอากาศด้วยเครื่องบินขับไล่ที่ใช้เทคโนโลยีหลบเรดาร์
- การส่งโดรนโจมตีแบบล่องหน (Stealth UAVs - Unmanned Aerial Vehicles)
- การวางแทรกซึมของหน่วยรบพิเศษ
- ที่สำคัญที่สุดคือ สงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare) ซึ่งมีการเจาะระบบควบคุมพลังงานของโรงงานนาตันซ์

(Natanz) และตัดระบบไฟฟ้าหลักเพื่อให้การปฏิบัติการทางกายภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การโจมตีครั้งนี้สามารถสร้างความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญต่อเครื่องบินรุ่น IR-4 และ IR-6 (รุ่นพัฒนาสูงจาก IR-1 ที่มีอัตราการผลิตยูเรเนียมสูงกว่าหลายเท่า) ในระดับพื้นดินและยังส่งผลให้ระบบ Pilot Fuel Enrichment Plant (PFEP) ต้องหยุดดำเนินการอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ขณะเดียวกันระบบควบคุมการเสริมสมรรถนะแบบอัตโนมัติก็ได้รับความเสียหายจากมัลแวร์คล้ายกับที่เคยใช้ไวรัสคอมพิวเตอร์ Stuxnet ที่อิสราเอลและสหรัฐฯ เคยใช้โจมตีอิหร่านในปี 2010

แม้ความเสียหายจะถือว่ารุนแรงในระดับยุทธวิธี (Tactical Disruption) แต่ในระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Impact) กลับไม่สามารถหยุดยั้งโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านได้โดยสมบูรณ์ เพราะศูนย์เสริมสมรรถนะใต้ดินที่ทันสมัยและมีระดับการป้องกันสูงกว่า ยังคงอยู่ในสภาพใช้งานได้ อีกทั้งบุคลากรทางวิทยาศาสตร์ก็ยังไม่ถูกกระทบ นี่คือข้อจำกัดหลักของยุทธศาสตร์แบบ “ตัดหญ้า” แม้จะสามารถลดศักยภาพเข้าศึกได้เป็นระยะ ๆ แต่ไม่สามารถทำลาย “ราก” ได้อย่างแท้จริง และเมื่อ “หญ้า” งอกขึ้นใหม่ในระบบที่แข็งแกร่งกว่าเดิม การ “ตัด” ครั้งถัดไปก็จะยากและเสี่ยงขึ้นทุกครั้ง

นอกจากนั้น ยังมีเสียงวิจารณ์ในระดับนานาชาติที่มองว่า ปฏิบัติการลักษณะนี้อาจเป็นการละเมิดหลักอธิปไตยและข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะจากภาคีที่ยังสนับสนุนการเจรจาในกรอบของ JCPOA ซึ่งยังมีสมาชิกอย่างรัสเซียและจีนพยายามผลักดันให้อิหร่านกลับเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบอย่างเต็มรูปแบบ

ถึงกระนั้น รัฐบาลอิสราเอลโดย นายกรัฐมนตรี เบนจามิน เนทันยาฮู (Prime Minister Benjamin Netanyahu) ก็ยืนยันว่าการปล่อยให้ศัตรูสะสมศักยภาพนิวเคลียร์ โดยไม่ตอบโต้ “คือการฆ่าตัวตายอย่างช้าๆ” และปฏิบัติการ Rising Lion นั้นคือการยืนยันว่าอิสราเอลจะ “ตัดหญ้า” ครั้งแล้วครั้งเล่า แม้รู้ว่ามันจะงอกขึ้นใหม่ก็ตาม แนวคิดนี้แม้จะดูเป็น “เกมป้องกันชั่วครว” แต่ในเชิงจิตวิทยาทางการทหาร (Military Psychology) กลับมีประสิทธิภาพสูง เพราะทำให้ศัตรูต้องอยู่ในภาวะ ‘ไม่มั่นคง ไม่สามารถเร่งพัฒนาโครงการหรือซ้อมรบขนาดใหญ่ได้เต็มที่’ อีกทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาการป้องปรามเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Deterrence) ในเวทีระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

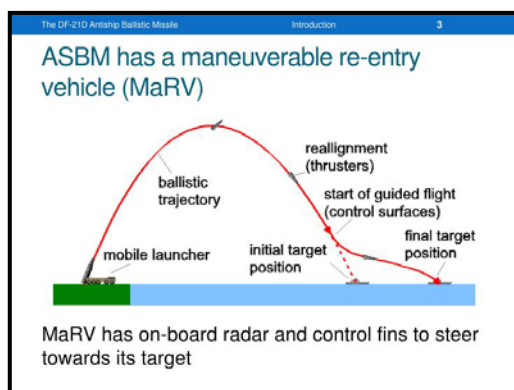
ดังนั้น การที่อิสราเอลเลือกใช้ “Mowing the Grass” เป็นหลักในการรับมืออิหร่าน จึงมิใช่เพียงเพราะขาดทางเลือกอื่น หากแต่เพราะเข้าใจธรรมชาติของศัตรูที่ไม่สามารถ “กำจัดได้เด็ดขาด” และต้องการสร้างสมดุลใหม่ระหว่าง “การโจมตีจำกัด” กับ “การยับยั้งเชิงจิตวิทยา” ในโลกที่ไม่มีสันติภาพอย่างแท้จริง

RMA ของสงครามขอบอวกาศ เมื่อฟากฟ้าไม่ใช่ขีดจำกัดสุดท้ายของการรบอีกต่อไป

หากคำว่า “อวกาศ” (Space) เคยเป็นเขตแดนของนักวิทยาศาสตร์และนักบินอวกาศ ในปี 2025 มันได้ขยายตัวเป็นพื้นที่สู้รบของรัฐที่ขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์อย่างเต็มตัว โดยเฉพาะในสงครามระหว่างอิสราเอลและอิหร่าน ซึ่งได้นำมาสู่สิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทั่วโลกเรียกว่า “การปฏิวัติการทหาร” (Revolution in Military Affairs – RMA) ครั้งใหม่อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นแนวคิด RMA คือการเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงของธรรมชาติการทำสงครามที่เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยี โครงสร้างกำลังพล กลยุทธ์ และแนวคิดในการรบ ซึ่งในอดีต RMA เคยเกิดขึ้นในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution), การถือกำเนิดของการรบทางอากาศในสงครามโลกครั้งที่ 1 , หรือการใช้ระบบ C4ISR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance)

อย่างเต็มรูปแบบในสงครามอ่าว (Gulf War) แต่ในปี 2025 การรบระหว่างอิหร่านกับอิสราเอลได้เพิ่มมิติใหม่ให้กับแนวคิดนั้น นั่นคือ การรบในชั้นบรรยากาศ นอกโลก หรือ Exo-atmosphere ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

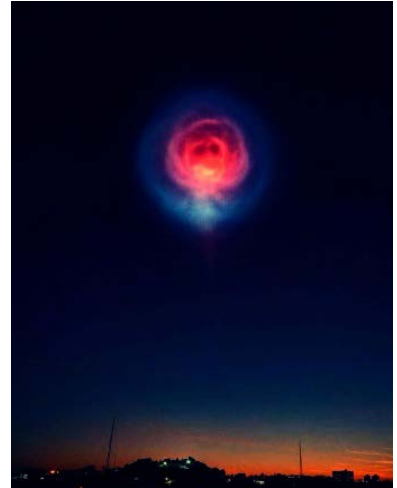
ในบริบทของสงครามจริง จุดเริ่มต้นของมิติใหม่นี้อยู่ในช่วงค่ำของวันที่ 13 มิถุนายน 2025 ขณะอิหร่านตอบโต้การโจมตีของอิสราเอลด้วยการยิงขีปนาวุธรุ่นใหม่ Haj Qassem และ Qassem Basir ซึ่งเป็นขีปนาวุธพิสัยกลางแบบเชื้อเพลิงแข็งสองชั้น (Two-Stage Solid-Fuel Missile) ที่มีความสามารถในการนำทางแบบอิสระ ด้านสงครามอิเล็กทรอนิกส์และมีหัวรบแบบ MaRV (Maneuverable Re-entry Vehicle) ซึ่งสามารถปรับทิศทางได้ในช่วงปลายทางเพื่อหลบหลีกระบบสกัดกั้น

ขีปนาวุธเหล่านี้ถูกออกแบบให้มีความเร็วระดับ Hypersonic Speed หรือ Mach 11-12 ในช่วงพุ่งทะลุบรรยากาศ และลดเหลือ Mach 5-6 ในช่วงก่อนเข้าสู่เป้าหมาย โดยมีเซนเซอร์อินฟราเรดและระบบ Thermal Imaging ทำให้สามารถนำทางได้แม้ในสภาวะที่ถูกตัดสัญญาณ GPS (Global Positioning System)

การรับมือของอิสราเอลในครั้งนี้คือการใช้งานระบบ Arrow-3 ซึ่งเป็นระบบป้องกันขีปนาวุธชั้นสูง พัฒนาโดยบริษัท Israel Aerospace Industries (IAI) และ Boeing จากสหรัฐอเมริกา โดยมีขีดความสามารถในการยิงสกัดเป้าหมายในระดับ Exo-atmosphere ซึ่งเป็นชั้นบรรยากาศนอกโลกที่ระดับความสูงประมาณ 100-150 กิโลเมตรจากพื้นดิน

Arrow-3 ใช้หัวรบแบบ Kinetic Kill Vehicle (KKV) ซึ่งไม่มีระเบิด แต่พุ่งเข้าชนเป้าหมายด้วยพลังงานจลน์ (Kinetic Energy) ที่ความเร็วระดับ Mach 9-15 หากเกิดการชนขึ้นจะสามารถทำลายหัวรบศัตรูโดยตรง ก่อนที่มันจะตกลงสู่เป้าหมายในอิสราเอล ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชนกันของหัวรบที่ระดับความสูงขนาดนั้น และความเร็วระดับนั้นคือ “เมฆไอออน” (Ionized Plasma Cloud) ซึ่งเป็นกลุ่มพลาสมาที่เกิดจากอากาศแตกตัวในระดับอะตอม เพราะความร้อนและแรงปะทะอันมหาศาล มันส่องแสงวาบกลางฟากฟ้า เหมือนดอกไม้ไฟยักษ์ หรือที่ชาวเมืองเนเกฟเรียกกันว่า “ดอกกุหลาบเพลิงกลางฟ้า” (The Flaming Rose in the Sky)

นี่คือการรบครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นนอกโลกในบริบทของสงครามรัฐต่อรัฐ (State-to-State Warfare) ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดมิติใหม่ให้กับแนวคิด “สงครามขอบอวกาศ” (Edge-of-Space Warfare) อย่างเป็นทางการ

ผลกระทบของเหตุการณ์นี้ต่อโครงสร้างการป้องกันทั่วโลกมีอยู่หลายด้าน ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์การป้องกันภัยทางอากาศต้องปรับเปลี่ยนทั้งหมด เพราะการสกัดเป้าหมายที่สามารถออกจากชั้นบรรยากาศและกลับเข้ามา ต้องใช้เรดาร์ระยะไกลหลายชั้น และระบบยิงตอบโต้ที่มีความเร็วสูงอย่างยิ่ง

2. ต้นทุนการป้องกันมหาศาล ขีปนาวุธ Haj Qassem มีต้นทุนประมาณ 5,000-10,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อหนึ่งลูก แต่ Arrow-3 มีต้นทุนประมาณ 2.5-3 ล้านดอลลาร์ต่อหนึ่งนัด หมายความว่า การโจมตีด้วย “ความหนาแน่นต่ำแต่ความเร็วสูง” สามารถทำลายสมดุลทางเศรษฐศาสตร์ของฝ่ายป้องกันได้ในระยะยาว

3. ประเทศที่ไม่มีอวกาศก็ยิ่งถูกโจมตีจากอวกาศได้ หมายถึง แม้รัฐเล็ก ๆ ที่ไม่มีระบบอาวุธอวกาศก็อาจ ถูกโจมตีด้วยขีปนาวุธไฮเปอร์โซนิกจากรัฐที่มีศักยภาพในระดับ Exoatmosphere ได้ง่ายขึ้น นี่คือจุดอ่อนของยุทธศาสตร์ในโลกที่กำลังไร้พรมแดนทางดัง

เหตุการณ์ครั้งนี้ยังทำให้หลายประเทศเริ่มสนใจในการพัฒนา ระบบเตือนภัยล่วงหน้าบนอวกาศ (Space-Based Early Warning Systems) ซึ่งในอดีตเป็นของมหาอำนาจเพียงไม่กี่ชาติ เช่น สหรัฐอเมริกา รัสเซีย และจีน แต่ในปัจจุบันหลายชาติในเอเชียตะวันตกและเอเชียตะวันออกกำลังเข้าสู่สนามแข่งขันนี้อย่างจริงจัง ในทัศนะของนักวิเคราะห์แล้ว RMA ครั้งใหม่นี้จะไม่หยุดเพียงแค่สงครามขีปนาวุธ แต่จะนำไปสู่การพัฒนาแบบ Directed-Energy Weapon (DEW) อาทิเช่น เลเซอร์ความเข้มสูง (High-Energy Laser – HEL) และอาวุธคลื่นไมโครเวฟแรงสูง (High-Power Microwave – HPM) ซึ่งสามารถทำลายขีปนาวุธและโดรนได้โดยไม่ต้องใช้อาวุธเคลื่อนที่ กล่าวได้ว่า สงครามขอบอวกาศไม่ใช่แค่ “อีกมิติของการรบ” แต่คือการเปลี่ยนโครงสร้างของสนามรบทั้งหมด จากระนาบแนวราบสู่ระนาบแนวตั้ง ที่มีมิติของความเร็ว ความสูง และความซับซ้อนมากกว่าที่มนุษยชาติในศตวรรษก่อนเคยจินตนาการไว้

บทเรียนสำหรับไทย: วางยุทธศาสตร์ป้องกันภัยทางอากาศในยุคข้ามชั้นบรรยากาศ

แม้สงครามระหว่างอิสราเอลกับอิหร่านจะเกิดขึ้นในบริเวณตะวันออกกลางที่ห่างไกลจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในปี 2025 ไม่ใช่เพียงความขัดแย้งระดับภูมิภาค หากแต่เป็นแบบจำลองแห่งอนาคตของ “สงครามสมัยใหม่” ที่ทุกประเทศในโลกกำลังเผชิญ โดยเฉพาะประเทศขนาดกลาง อย่างประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญระหว่างมหาอำนาจ สงครามครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโลกกำลังเปลี่ยนผ่านจากยุคของการป้องกันในระนาบแนวราบ (horizontal defense)

มาสู่ยุคของการป้องกันในระนาบแนวตั้ง ที่ศัตรูสามารถโจมตีได้จากระดับไฮเปอร์โซนิก (Hypersonic Level), จากอากาศสู่พื้น และจากอวกาศลงสู่เป้าหมายโดยตรง การตั้งรับในโลกใหม่จึงไม่สามารถพึ่งพาเพียงแค่ขีปนาวุธพื้นสู่พื้น หรือระบบปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานดั้งเดิมอีกต่อไป

ประเทศไทยสามารถเรียนรู้จากกรณีอิสราเอลได้น้อยใน 4 ประเด็นหลัก ดังนี้:

1. การจัดระบบป้องกันภัยทางอากาศแบบหลายชั้น (Multi-Layered Air Defense System – MLADS): สงครามในปี 2025 แสดงให้เห็นว่าการมีระบบป้องกันเพียงระดับใดระดับหนึ่ง เช่น ระบบระยะใกล้ (Short-Range Air Defense – SHORAD) หรือระบบระยะกลาง (Medium-Range Air Defense – MRAD) ไม่เพียงพออีกต่อไป เพราะศัตรูสามารถโจมตีได้จากหลายทิศทาง หลายระดับความสูง และหลายเทคโนโลยี ดังนั้น ไทยควรพิจารณาพัฒนาโครงสร้างป้องกันหลายชั้นเชื่อมต่อกัน ผ่านระบบควบคุมแบบ C4ISR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) เพื่อให้การรับรู้ การสั่งการ และการยิงตอบโต้สามารถเกิดขึ้นในระดับวินาที

2. การเตรียมพร้อมด้านอาวุธต้นทุนต่ำ ด้านอาวุธต้นทุนต่ำ: ขีปนาวุธ Haj Qassem ของอิหร่านมีต้นทุนต่อหัวรบประมาณ 5,000–10,000 ดอลลาร์ ในขณะที่ระบบป้องกันอย่าง Arrow-3 หรือ Patriot มีต้นทุนตั้งแต่ 50,000 ถึงหลายล้านดอลลาร์ต่อลูก หากไทยใช้ขีปนาวุธราคาแพง ในการยิงสกัด โดรนหรือเป้าหมายราคาถูก ย่อมไม่สามารถยืนระยะ ในสงครามจริงได้ ดังนั้น การลงทุนในระบบ Directed Energy Weapon (DEW) เช่น เลเซอร์ความเข้มสูง (High-Energy Laser – HEL) หรืออาวุธคลื่นไมโครเวฟแรงสูง (High-Power Microwave – HPM) ที่สามารถยิงซ้ำได้โดยไม่มีต้นทุนต่อหัวรบ จึงควรได้รับการสนับสนุนในระยะเร่งด่วน

3. การพัฒนาโครงข่ายเตือนภัยล่วงหน้าในระดับประชาชน (Civil Defense Early Warning Network): Red Alert ของอิสราเอลสามารถส่งสัญญาณเตือนขีปนาวุธผ่านแอปพลิเคชันมือถือได้ภายในเวลาไม่เกิน 15 วินาที หลังจากตรวจจับภัย ทำให้ประชาชนในพื้นที่ตกเป็นเป้าหมายสามารถหลบภัยในที่ปลอดภัยทันเวลา ไทยควรศึกษาแบบจำลองและพัฒนาโครงข่ายเตือนภัยแบบ Digital Civil Defense สำหรับพื้นที่ยุทธศาสตร์ เช่น ชายแดนภาคใต้ พื้นที่ฝึกทหาร และเมืองเศรษฐกิจ

4. การฝึกแบบจำลองสถานการณ์ Multi-Domain Warfare: สงครามปัจจุบันมิได้เกิดขึ้นในมิติเดียวอีกต่อไป แต่เป็นการผสมผสานของมิติทางบก อากาศ ไชเบอร์ และอวกาศ ในช่วงเวลาเดียวกัน ไทยควรฝึกฝนหน่วยรบ

ในระดับกองพันขึ้นไปให้สามารถทำงานร่วมกันในสถานการณ์ที่มีภัยคุกคามหลายรูปแบบ เช่น การโจมตีไซเบอร์ในระหว่างที่ถูกโจมตีทางอากาศ และระบบเรดาร์ถูกรบกวนด้วยอาวุธอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare – EW)

แน่นอนว่า การพัฒนาเหล่านี้ต้องใช้เวลา ใช้งบประมาณ และต้องการการมีส่วนร่วมของภาคพลเรือน นักวิทยาศาสตร์ และอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ แต่หากประเทศรอให้เกิดภัยคุกคามก่อนจึงปรับตัว อาจไม่มีโอกาสรับมืออย่างมีประสิทธิภาพอีกเลย

ตั้งคำกล่าวของ Benjamin Netanyahu, UN General Assembly Speech, September 27, 2012

ที่ว่า: “Those who refuse to draw a red line with Iran don’t have a moral right to place a red light before Israel.” “ผู้ที่ปฏิเสธที่จะขีดเส้นแดงให้กับอิหร่าน ย่อมไม่มีสิทธิ์ที่จะมาขีดเส้นแดงห้ามอิสราเอล” คำพูดนี้อาจดูเป็นคำกล่าวของผู้นำที่อยู่ในภาวะสงคราม แต่ในความจริงแล้ว มันคือคำเตือนของผู้นำยุคใหม่ ที่เข้าใจว่าความมั่นคงในศตวรรษที่ 21 แต่อยู่ในความสามารถของรัฐที่จะป้องกันก่อนที่จะมาถึงและสำหรับไทย บทเรียนที่ดีที่สุดจากสงครามระหว่างอิสราเอลกับอิหร่านในปี 2025 อาจไม่ได้อยู่ที่ระบบขีปนาวุธ หรือเทคโนโลยีขั้นสูง แต่อยู่ที่ “ทัศนคติของชาติ” ที่ตื่นตัวต่อภัยคุกคามในอนาคตอย่างแท้จริง

พ.อ.อรรถพร ประชาณุกุล

อจ.สยพ.วทบ.

อ้างอิง :

- ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA). (2025). คำแถลงเบื้องต้นของผู้อำนวยการใหญ่ต่อคณะผู้ว่าการ. 9 มิถุนายน 2025. สืบค้นจาก: <https://www.iaea.org/newscenter/statements/iaea-director-generals-introductory-statement-to-the-board-of-governors-9-june-2025>
- สถาบัน Brookings. (2017). หกสิบปีแห่ง "อะตอมเพื่อสันติภาพ" และโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน. สืบค้นจาก: <https://www.brookings.edu/articles/sixty-years-of-atoms-for-peace-and-irans-nuclear-program/>
- หนังสือพิมพ์ The New York Times. (2018). นับถอยหลังสู่วันศูนย์: Stuxnet และการเปิดฉากอาวุธดิจิทัลตัวแรกของโลก. สืบค้นจาก: <https://www.wired.com/2014/11/countdown-to-zero-day-stuxnet/>